Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pelastuslain muuttamisesta HE 184/2022 vp

Perustuslakivaliokunta
29.11.2022

Hallitusneuvos Ilpo Helismaa

Hallituksen esitys HE 184/2022

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi pelastuslakia ja Pelastusopistosta annettua lakia

- Perusoikeuksien kannalta merkityksellinen on ehdotettu 17 §
- Palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvollisuus ehdotetaan siirrettäväksi rakennuksen omistajalle
- Rakennuksen omistajalla tai hänen edustajallaan olisi oikeus päästä huoneistoon, kun se on tarpeellista tässä pykälässä säädetyn velvollisuuden toteuttamista varten
- Lakien on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2024 – palovaroittimilla 2 vuoden siirtymäaika
- Hallituksen käsityksen mukaan ehdotettu sääntely ei olisi ongelmallinen perusoikeuksien suojan kannalta, kun otetaan kokonaisuutena huomioon sääntelyn tarkkarajaisuus ja täsmällisyys, sen tarpeellisuus yksilöiden ja yleisen turvallisuuden kannalta
- Esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan hallituksen käsityksen mukaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä

➢Hallituksen esitys olisi kuitenkin kotirauhan suojaan liittyvien rajoitusten johdosta suotavaa saattaa perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi

Palovaroittimien merkitys asumisturvallisuudelle

Nykytila

- Asuinrakennuksissa syttyy vuosittain 3000 tulipaloa
- Palovaroittimet eivät estä tulipaloja, mutta niiden avulla voidaan ehkäistä merkittävästi henkilövahinkoja ja pienentää omaisuusvahinkoja
- Säädettäessä palovaroittimet pakollisiksi vuonna 1999 tulipaloissa kuoli vuosittain keskimäärin 100 ihmistä – nykyään keskimäärin 52 ihmistä
- Lähes joka toisessa asuinrakennuksen tulipalossa havaittiin, että asunnossa ei ollut toimivaa palovaroitinta
- Kokonaan palovaroitin puuttuu noin 20 prosentista asuntoja
- Taloyhtiöissä kaikki asukkaat eivät välttämättä itse kykene vaihtamaan palovaroitinta tai sen paristoa (ikä, terveys, kunto)

Esityksen tavoitteet

- Velvoitteiden nykyistä parempi toteutuminen ja sääntelyn selkeys
- Jatkossa lähtökohtaisesti kaikissa asunnoissa olisi toimivat palovaroittimet

Omaisuuden suoja

17 § 1 momentti: *Rakennuksen omistaja on velvollinen huolehtimaan siitä, että* ***asunto varustetaan riittävällä määrällä palovaroittimia*** *tai muita laitteita, jotka mahdollisimman aikaisin havaitsevat alkavan tulipalon ja varoittavat asunnossa olevia.*

- Voimassa olevassa pelastuslaissa vastaava vastuu on asunnon haltijalla
- Ehdotus merkitsisi uutta velvoitetta vanhojen asuinrakennusten omistajille
- Kustannuksia syntyy palovaroittimien hankinnasta ja asentamisesta, palovaroittimien pariston vaihdosta sekä vanhan tai rikkoutuneen palovaroittimen vaihdosta
- Käytännössä kustannusvastuu jäisi normaalisti asukkaalle vuokran ja vastikkeen muodossa
- Uusiin asuinrakennuksiin asennetaan sähköverkkoon kytketyt palovaroittimet jo rakentamisvaiheessa
- Sähköverkkoon kytkettyjen palovaroittimien kunnossapitovastuu on jo nykyisinkin rakennuksen omistajalla

➢ Ehdotettu muutos ei kuitenkaan aiheuttaisi kohtuutonta taloudellista rasitetta eikä näin ollen merkittävää omaisuudensuojan rajoittamista

Muiden perusoikeuksien turvaaminen

PerustusL 6 § Yhdenvertaisuus

- Kaikki eivät välttämättä edes kykene itse vaihtamaan palovaroitinta tai sen paristoa
- Iäkkäiden henkilöiden osuus taloyhtiöissä kasvaa
- Velvoite voi olla vaikeaa tai käytännössä jopa mahdotonta vammaisille henkilöille
- Jo palovaroittimen pariston vaihtamiseen liittyy suuri tapaturman vaara

PerustusL 7 § Oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen

- Palovaroittimien kunnossapidon kuuluminen taloyhtiölle lisää turvallista taloyhtiöasumista
- Huoneistopalo aiheuttaa vaaran myös rakennuksessa oleville muille huoneistoille
- Velvoitteilla turvataan ihmisten henki ja omaisuus sekä ympäristö

➢Velvoitteen siirtäminen on merkittävä turvallisuuskysymys, joka ei kuitenkaan aiheuta kohtuutonta taloudellista rasitusta yhtiölle

Kotirauhan suoja

17 § 4 momentti: *Rakennuksen omistajalla tai hänen edustajallaan on **oikeus päästä huoneistoon**, kun se on tarpeellista tässä pykälässä säädetyn velvollisuuden toteuttamista varten. Käynti huoneistossa on järjestettävä huoneiston haltijalle sopivana aikana kohtuullisen ajan kuluessa, jollei työn kiireellisyys tai laatu muuta vaadi.*

- Pelastuslain 17 §:n mukaan palovaroittimet on asennettava asuntoon
- Ehdotettu asennus- ja kunnossapitovelvoite on kohdistettu rakennuksen omistajaan

➢Rakennuksen omistajan oikeutta päästä asuntoon on pidettävä palovaroittimien kattavuuden turvaamisen lisäksi rakennuksen omistajalle lailla säädetyn velvoitteen toteuttamiseksi välttämättömänä

- Rakennuksen omistajan oikeus päästä asuntoon hoidon, kunnossapidon tai korjaustyön suorittamista varten: AsOyL, AsumisoikeusL, HuoneenvuokraL
- Velvoitteen on tarkoitus kohdistua kaikkiin asuntoihin omistus- tai asumismuodosta riippumatta

➢Sääntelyn kattavuuden ja selkeyden turvaamiseksi on perusteltua säätää pelastuslaissa erikseen rakennuksen omistajan oikeudesta päästä asuntoon pelastuslain 17 §:n mukaisen velvoitteen toteuttamiseksi silloinkin, kun oikeudesta ei olisi säädetty erikseen asumismuotoa koskevassa erityislainsäädännössä

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi